

Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja vahendite kasutamise partnerluslepe

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

Töö nr 20003670

Tallinn-Tartu 2020

Riin Kutsar
KSH juhtekspert

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks

Raekoja plats 8
51004 Tartu
tel +372 740 9800

Maakri 29
10145 Tallinn
tel +372 617 7690

Hendrikson & Ko
www.hendrikson.ee
hendrikson@hendrikson.ee

Sisukord

SISSEJUHATUS	5
1 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ULATUS	5
2 STRATEEGILINE PLANEERIMISDOKUMENT JA SELLE SEOSSED MUUDE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA.....	6
3 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE METOODIKA.....	12
4 STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV OLULINE KESKKONNAMÕJU	15
5 MÕJUTATUD JA HUVITATUD OSAPOOLED, KSH AVALIKUSTAMINE	16
6 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE LÄBIVIIMISE AJAKAVA ..	25
7 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EKSPERDIRÜHMA JA STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI KOOSTAJA ANDMED	27
LISAD	30

SISSEJUHATUS

Käesolev keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi KSH) koostatakse strateegilisele planeerimisdokumendile (edaspidi SPD), milleks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu (edaspidi EL) ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja vahendite kasutamise partnerluslepe. Perioodi 2021–2027 EL vahendite kasutamise partnerluslepe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava koostamise on algatanud Rahandusministeerium lähtuvalt 8. juuni 2017. aasta Vabariigi Valitsuse otsusest¹.

Perioodi 2021–2027 EL vahendite kasutamise partnerluslepe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava koostamise vastutavaks ministeeriumiks on Rahandusministeerium.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/42/EÜ „Teatavate kavade ja programmide keskkonnamõjude hindamine“ ning siseriiklik keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (edaspidi KeHJS) sätestavad kohustuse strateegilise planeerimisdokumendi koostamisega samaaegselt läbi viia ka keskkonnamõju strateegiline hindamine. EL ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 KSH algatas rahandusminister 2020. aasta 6. jaanuaril käskkirjaga nr 1.1-4/1. a (vt Lisa 1).

1 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ULATUS

Strateegiliseks planeerimisdokumendiks, mille mõjusid hinnatakse, on „Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu vahendite kasutamise partnerluslepe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava“, milles on toodud need Eesti arengusuunad, eesmärgid, prioriteedid ja valdkonnad, mis panustavad Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika (ÜP) elluviimisse ning on ÜP fondidest rahastavad.“

KeHJS § 32 tähenduses on KSH avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel SPD elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning

¹ <https://adr.rik.ee/ram/dokument/6953510>

ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine, mille tulemusi võetakse arvesse SPD koostamisel ja mille kohta koostatakse nõuetekohane aruanne.

KSH ruumiline ulatus on lähtuvalt SPD eesmärgist vähemalt Eesti Vabariigi territoorium. KSH käigus antakse hinnang ka riigipiiriülesele mõjule, aga KeHJS § 46 (Piiriülese keskkonnamõju hindamise erisus) ning Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2001/42/EÜ Artikkel 7 (Piiriülesed konsultatsioonid) tähenduses olulist mõju teise riigi keskkonnale käesoleva KSH programmi koostamise hetkel ei eeldata.

Juhul kui KSH protsessi käigus ilmneb võimalik piiriülene keskkonnamõju, peab SPD koostamise korraldaja teavitama sellest viivitamatult Keskkonnaministeeriumit, kes korraldab KeHJS § 46 kohase SPD elluviimisega kaasneva piiriülese KSH protseduuri.

KSH ulatus keskkonnaelementide lõikes sõltub rakenduskava eesmärkidest, ette nähtud tegevustest, jms, mis töötatakse välja rakenduskava koostamise osana. Asjakohased keskkonnaelemendid täpsustatakse KSH käigus. KSH programmi koostamise ajal teadaolevad käsitletavad keskkonnaelemendid on nimetatud ptk-s 4.

KSH ajaline ulatus lähtub SPD ajalisest ulatusest.

KSH koostamisel lähtutakse arengukava üldistusastmest.

2 STRATEEGILINE PLANEERIMISDOKUMENT² JA SELLE SEOSSED MUUDE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

Strateegiline planeerimisdokument koosneb kahest dokumendist: EL vahendite kasutamise partnerlusleppest ja ühtekuuluvuspoliitika vahendite rakenduskavast ning nendes on kolm ühtekuuluvuspoliitika fondi – Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF) ja Ühtekuuluvusfond (ÜF).

EL vahendite kasutamise partnerluslepe on EL vahendite kasutamise aluseks olev Eesti ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitav kokkulepe, mille eesmärk on määratleda üldised suunad ja prioriteedid Euroopa Liidu eelarve vahendite kasutamiseks järgmise Euroopa Liidu finantsperioodi jooksul aastatel 2021–2027. Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide (ERF, ESF, ÜF) rakenduskava eesmärgiks on määratleda struktuurivahenditest rahastatavad tegevused ning

² Info seisuga 21.09.2020

rahastamise mahud. Õigusakti eelnõu, millele tuginedes töötatakse välja prioriteetsed suunad on „Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad.“

Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 fookuses on viis üldist poliitikaeesmärki. Need on:

- PO1 „Nutikam Euroopa“
- PO2 „Rohelisem Euroopa“
- PO3 „Ühendatum Euroopa“
- PO4 „Sotsiaalsem Euroopa“
- PO5 „Inimestele lähedasem Euroopa“.

Poliitikaeesmärkide alusel töötatakse välja rakenduskavas järgnevad prioriteetsed suunad.

Nutikama Eesti saavutamiseks on kavas toetada innovatsiooni, digitaliseerimist, majanduse muutumist ning väike- ja keskmiste ettevõtete (edaspidi VKE) arengut.

- **Innovatsioonivõimekuse kasvatamine:** ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (edaspidi TAI) võimekuse ja teadlikkuse kasvatamine, teadmussiire, ettevõtete ja teadusasutuste koostööprogrammid;
- **Teadusvõimekuse kasvatamine:** teadus- ja arendusasutuste ja kõrgkoolide koostöö, teadustaristu ühiskasutus, tippkeskused, rahvusvaheline koostöö;
- **VKE-de konkurentsivõime suurendamine:** digitehnoloogiate kasutuselevõtt, ekspordivõimekuse toetamine, iduettevõtluse hoogustamine, ettevõtluskeskkonna parendamine;
- **Digioskuste arendamine:** digipädevused, erialased digioskused, IT kirjaoskus;
- **E-riigi arendamine:** digiteenuste arendamine avalikus sektoris, digitaristu, kompetentside kasvatamine, küberriskide haldamise võimekuse tõstmine.

Rohelisem Eesti tähendab investeringuid energiasüsteemi ümberkujundamisse, taastuvenergia arendamisse ja kliimamuutuste ennetamisse ning nende mõju leevendamisse. Eesti valitsus on seadnud eesmärgiks tagada keskkonna ja elurikkuse kaitse ning jätkusuutlik keskkonna kasutamine.

Struktuurivahendite toel on kavas muu hulgas luua võimalusi säästlikumaks energiatarbimiseks, uuendada transporditaristut ja parandada hoonete energiatõhusust.

- **Energiatõhususe suurendamine:** korterelamute rekonstrueerimine;
- **Säästlik energiatarbimine:** kaugküttevõrk, katelseadmed, biometaani kasutuselevõtu soodustamine;
- **Kliimamuutustega kohanemine ja valmisoleku tõstmine:** päästevõimekus, sadeveesüsteemid, üleujutusriskide vähendamine;
- **Ringmajandus ja roheinnovatsioon:** ringmajanduspõhised tootmismudelid, ohutu materjaliringlus, ettevõtete ressursitõhusus, jäätmekäitluse infrastruktuur;
- **Suuremate linnapiirkondade säästev liikuvus:** Tallinna trammiliiklus, jalgrattateed, pargi&reisi, hoiukohad, reaalajatablood;
- **Veemajandus:** ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni korrastamine, liitumiste toetamine, individuaalsed lahendused.

Transpordi- ja digivõrgustike abil on võimalik kujundada paremini **ühendatum Eesti**. Eesti valitsuse üks eesmärk selles vallas on tagada kiire internetiühendus seal, kus turg seda ei suuda. Samuti on kavas rekonstrueerida raudteid, ehitada maanteid ning aidata kasutusele võtta keskkonnasäästlikke transpordivahendeid ja kütuseid.

- **Keskkonnasäästliku transpordi investeeringud:** Raudtee elektrifitseerimine, liiklusjuhtimissüsteemid;
- **Maateetranspordi investeeringud:** TEN-T maanteed³ (2+1/2+2 Tallinn-Tartu, Tallinn-Narva, Tallinn- Pärnu, interaktiivsed teeilmajaamad, tarastamine);
- **Kiire interneti ühenduvuse parandamine:** 5G leviala tagamine transpordikoridoridel ning elu- ja ettevõtluspiirkondades, väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude rajamine turutõrkepiirkondades.

Sotsiaalsem Eesti toetab kvaliteetset tööhõivet, haridust ja oskuste omandamist, suuremat sotsiaalset kaasatust ja võrdset juurdepääsu tervishoiuteenustele.

- **Sotsiaal ja tervishoiu investeeringud:** hoolekandetasutused, erihoolekande teenuskohad, integreeritud heaoluteenuste osutamise keskused, kogukonnapõhised teenusmajad eakatele;

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1315/2013 nimetatud Eesti territooriumil asuv tee ehk üleeuroopalise teedevõrgu tee.

- **Pikaajalise hoolduse korraldus:** eestkostesüsteemi korrastamine, andmevahetuse parendamine ja protsesside digitaliseerimine, integreeritud sots.kaitse teenuste piloteerimine, teenused dementsusega inimestele, kogukondade ja kohalike omavalitsuste (edaspidi KOV) võimestamine;
- **Eesti keel ja lõimumine:** keeleõpe, uussisserändajate kohanemise toetamine, lõimumiskoolitused, keelepraktika toetamine, töövahendusprogramm;
- **Lapsed ja noored:** hariduse tugiteenused, noorsootöömeetmed, NEET tugiteenused, laste heaolu ja sotsiaalse kaasatuse suurendamine, noorte tööhõive soodustamine, teenused riskinoortele;
- **Puudust kannatavad inimesed:** toidu- ja esmatarbekaupade pakkumine;
- **Töövõimereform II ja negatiivsete tervisemõjude ennetus:** püsiva töövõimekao ennetamine, ajutise töövõimetusega inimeste tööhõives püsimise toetamine, nõustamisteenused, rehabilitatsiooni teenused, tervishoiuteenused.
- **Õpe- ja ümberõpe ning tööturg:** kutseüsteemi reform, täiskasvanute tasemeõpe, vanemaealiste tööturul osalemine, õppekavade arendamine, täienduskoolitussüsteemi arendamine, töökohapõhine õpe, õpeõppevõimaluste populariseerimine, õpetajate järelkasvu toetamine.

Inimestele lähedasema Eesti all peetakse silmas kohalikult tasandilt juhitava arengu toetamist ja linnade säästvat arengut.

- **Linnapiirkondade arendamine:** targa linna piloodid (uued e-teenused, nutikad võrgud), avaliku linnaruumi kaasajastamine, alakasutatud alade taaselavdamine, tervislikke eluviise soosiv taristu;
- **Regionaalse ettevõtlus ja kohalikud avalikud teenused:** avalike teenuste arendamine, põhikoolivõrgu korrastamine, KOV teenusdisain ja võimekuse tõstmine, tööstusalad, inkubaatorid, koostöökeskused ja klastrid, kaugtöö edendamine, turism ja kohaturundus.

Lisaks on loomisel **Õiglase Ülemineku Fond**, mille eesmärgiks on aidata kliimaeesmärkide täitmise tõttu konkurentsivõimet kaotavate fossiilkütuste tootmise ja kasutamisega seotud piirkondi sujuval üleminekul väiksema keskkonnajalajäljega majanduse suunas. Fondi kaudu on kavas koostatada eraldi õiglase ülemineku kava Ida-Virumaale, mis on rakenduskava lisa ja mille raames on võimalik teha laiaulatuslikke investeeringuid - ettevõtlustoetused majanduse elavdamiseks, toetused teaduse-

ja innovatsiooniprojektideks, taastuvenergia- ja energiatõhususe taristu investeringuteks, digitaliseerimiseks/digitaalseks ühenduvuseks, töötajate ümberõppeks ja töö otsimise toetamiseks, säästva transpordi arendamiseks. Ei saa toetada investeringuid fossiilsete kütuste kasutamisse. Fondi vahendid planeeritakse uuendamisel olevate Ida-Virumaa (valitsuse) tegevuskava ja Ida-Viru maakonna arengustrateegia alusel, mis valmivad detsembriks 2020.

Partnerluslepe ja rakenduskava koostamise materjalidega on võimalik tutvuda veebilehel <https://www.struktuurifondid.ee/et/struktuuri-toetustest/periodi-2021-2027-planeerimine>.

Ühtekuuluvuspoliitika ehk struktuurifondide vahendite kasutamist on kavas planeerida praegu koostatavas pikaajalises strateegias „Eesti 2035“ määratletavate arenguvajaduste, sihtide ja reformide põhjal, et EL vahendite kaudu rahastatavad valdkondlikud eesmärgid ja algatused panustaksid vahetult üleriigiliselt kokkulepitud strateegilistesse eesmärkidesse. Selline planeerimine tagab kõigi huvitatud osapoolte osaluse ja suurendab EL vahendite kasutamise süsteemsust, tõhusust ja mõjusust. Seega tuleb SPD koostamisel tagada eesmärkide kooskõla riigi strateegiliste arengudokumentidega, mis kehtivad SPD jõustumisel, sealhulgas horisontaalsetest arengustrateegiast tulenevate riigi säästva arengu ja konkurentsivõime eesmärkidega.

Tabel 1. Seosed riiklike ja horisontaalsete SPD-dega

Seosed muude SPD-dega	SPD kirjeldus
Arengustrateegia „Eesti 2035“⁴	Ühtekuuluvuspoliitika vahendite planeerimise alusena kasutatav arengustrateegia „Eesti 2035“ on riigi pikaajaline kõikehõlmav strateegia.
Eesti säästva arengu strateegia „Säästev Eesti 21“⁵	Määrab kindlaks Eesti säästva arengu neli peamist eesmärki: kultuuriruumi elujõulisus, heaolu kasv, sidus ühiskond ning ökoloogiline tasakaal. Ülemaailmseid säästva arengu eesmärgi ja Eesti riikliku säästva arengu strateegia „Säästev Eesti 21“ eesmärgi viiakse ellu valdkondlike arengukavade ning tegevusplaanide kaudu. Ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid integreeritakse kõikidesse valitsuse tasandi valdkondlikesse arengukavadesse. Lisaks on säästva arengu eesmärkidest lähtunud riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ koostamisel, mis seab Eestile pikaajalised strateegilised sihid ja määrab nende saavutamiseks vajalikud muutused.

⁴ <https://www.riigikantselei.ee/et/Eesti2035>

⁵ <https://www.riigikantselei.ee/et/saastev-areng>

Seosed muude SPD-dega	SPD kirjeldus
Muudame maailma: säästva arengu tegevuskava aastaks 2030⁶	Käesolev tegevuskava annab juhised inimeste ja planeedi kaitseks ning heaolu saavutamiseks.
Üleriigiline planeering Eesti 2030+⁷	Strateegilise dokumendi eesmärk on otstarbeka ruumikasutuse saavutamine Eesti kui terviku mastaabis
Kliimapoliitika põhialused aastani 2050⁸	Kliimamuutuste horisontaalse, see tähendab pea kõiki majanduse valdkondi hõlmava mõõtmega tõttu lähtutakse arengudokumentis seatud poliitikasuundadest edaspidi riikliku kliimapoliitika kujundamisel, rahvusvahelistel läbirääkimistel ja asjakohaste riiklike strateegiliste arengudokumentide koostamisel, uuendamisel ning elluviimisel.
Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030⁹	Arengudokumentis „Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030“ esitatakse tegevusraamistik, mille alusel saab vähendada Eesti riigi haavatavust kliimamuutuste mõju suhtes.
Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030¹⁰	Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna ala-valdkondlikele arengukavadele, mis peavad juhinduma keskkonnanstrateegias toodud põhimõtetest.

⁶ https://www.riigikantselei.ee/sites/default/files/content-editors/Failid/SA_eesti/saastva_arengu_tegevuskava_2030_uro_et.pdf

⁷ <https://www.rahandusministeerium.ee/et/ruumiline-planeerimine/uleriigiline-planeering>

⁸ https://www.envir.ee/sites/default/files/kpp_2050.pdf

⁹ https://www.envir.ee/sites/default/files/kliimamuutustega_kohanemise_arengukava_aastani_2030_0.pdf

¹⁰ https://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/ks_loplil_riigikokku_pdf.pdf

3 KESKKONNAMÕJU STATEEGILISE HINDAMISE METOODIKA

KSH protsessi läbiviimisel (sh KSH programmi ja aruande koostamisel) lähtutakse KeHJS-e nõuetest ning väljakujunenud praktikast.

KSH eesmärk on muuta strateegiliste otsuste ehk SPD kvaliteeti paremaks. Selleks analüüsib KSH SPD põhimõtteid ja kavandatud tegevusi ning pakub välja meetmeid soodsate keskkonnamõjude võimendamiseks ning ebasoodsate mõjude vältimiseks, ennetamiseks ja leevendamiseks. Selleks, et KSH sisend SPD-sse oleks asjakohane, arvestatakse hindamisel ja ettepanekute esitamisel SPD üldistusastet. Lisaks sisulisele hindamisele on KSH-l oluline roll erinevate osapoolte täiendaval kaasamisel ning KSH protsessi korrektsel dokumenteerimisel.

KSH aruande koostamisel on metoodilises mõttes eristatavad kolm erinevat hindamise etappi:

- Vastavusanalüüs;
- Välismõjude analüüs;
- Leevendavate meetmete pakkumine.

Alljärgnevalt kirjeldatakse iga hindamisetapiga seotud tegevusi detailselt hetkel teadaoleva info põhjal. Lõplikult täpsustub metoodika KSH käigus, kui on selgunud ka SPD erinevate osade ülesehitus ja sisu (sh eesmärgid, kavandatavad valdkonnad ja tegevused jms). Täpne kasutatav metoodika kooskõlastatakse eelnevalt ka SPD koostamise korraldajaga.

VASTAVUSANALÜÜS

Vastavusanalüüsi koostamisel selgitatakse välja, kas SPD-s välja pakutud eesmärkide, sekkumismehhanismide ja kavandatavate tegevuste saavutamiseks väljatöötatud lahendused aitavad kaasa või ei aita kaasa erinevate rahvusvaheliste, Euroopa Liidu ja Eesti siseriiklike poliitiliste oluliste keskkonnaeesmärkide saavutamisele. Lisaks hinnatakse vastavust sotsiaalsetele eesmärkidele lähtudes „Säästev Eesti 2021“ seatud säästva arengu eesmärkidest.

Vastavusanalüüsi käigus analüüsitakse järgmisi Euroopa Liidu taseme strateegilisi dokumente ning nendes sätestatud asjakohaseid eesmärke (vajadusel täiendatakse nimekirja KSH aruande käigus):

- Euroopa roheline kokkulepe ja Eesti vastavasisulised raamkokkulepped
- Euroopa Liidu säästva arengu strateegia
- Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030 Euroopa Liidu Läänemere piirkonna strateegia

- Euroopa Liidu merestrateegia
- Euroopa Liidu kliima- ja energiapoliitika raamistik aastateks 2020-2030

ning alljärgnevat Eesti strateegilisi alusdokumente ning nendes sätestatud asjakohaseid eesmärke (vajadusel täiendatakse nimekirja KSH aruande käigus):

- Säastev Eesti 21
- Keskkonnastrateegia aastani 2030
- Kliimapoliitika aastani 2050
- Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030

Juhul, kui SPD-ga kavandatavate tegevuste planeeritud täpsusaste võimaldab, siis hinnatakse lisaks poliitikatele vastavusele ka kavandatud tegevustega kaasnevatid konkreetsemaid välismõjusid ning vajadusel antakse soovitusel või seatakse tingimused tegevusloa¹¹ menetlemise etapis või muude SPD koostamisele järgnevate tegevuste raames asjakohaste ja oluliste mõjude hindamiseks. Keskkonnamõju hindamisel strateegilisel tasemel on ebasoodsaid mõjusid ennetav ja teadvustav, mõjude kumuleeruvust arvestav ja keskkonnale soodsate lahendusteni jõudmisel oluline roll.

Analüüsis käsitletavat dokumentid ning strateegilised eesmärgid, samuti vastavusanalüüsi esitamise vorm täpsustub sõltuvalt SPD ülesehitusest ja täpsusastmest tyulnevalt KSH aruande koostamise käigus. Mõningased olulisemad strateegilised dokumentid on loetletud juba ptk-s 2.

VÄLISMÕJUDE ANALÜÜS EHK KESKKONNAMÕJUDE PROGNOOSIMINE

Välismõjude analüüsi raames selgitatakse välja, kas rakenduskava eesmärgi ja kavandatavate tegevuste saavutamiseks väljatöötatud instrumendid avaldavad loodus- ja sotsiaalsele keskkonnale olulist ebasoodsat või soodsat mõju. Välismõjude analüüsile eelneb eeldatavalt mõjutatava keskkonna ja olemasoleva olukorra kirjelduse koostamine asjakohases mahus. Täpne analüüsitavate teemade loetelu selgub KSH käigus, kui on valminud ka partnerluslepe ja rakenduskava sisu, esialgne loetelu on esitatud peatükis 4.

Seejuures tuleb tähele panna, et mõjusid on võimalik hinnata täpsusastmes, mis vastab SPD enda täpsusastmele – konkreetsemalt saab võimalikku mõju määratleda juhul, kui rakenduskavas nähakse ette konkreetseid tegevusi (projekte, meetmeid) kindlas asukohas. (St,

¹¹ KeHJS § 7 kohaselt tegevusloa on ehitusloa või ehitise kasutusloa; keskkonnakompleksloa või keskkonnaloa keskkonnaseadustiku üldosa seaduse tähenduses või hoonestusloa; eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga kavandatavat tegevust lubav käesolevas paragrahvis nimetatud muu dokument.

teemades, mida SPD-ga ei reguleerita, ei ole käesoleva KSH käigus tõenäoliselt võimalik detailsemalt hinnata ka keskkonnamõjusid.)

Välismõjude analüüsi läbiviimiseks kasutatakse ennekõike kvalitatiivset (kirjeldavat) hindamist. Vajadusel on võimalik kasutada ka kvantitatiivset hindamist, aga seda vaid juhul kui rakenduskavaga kavandatavate tegevuste täpsusaste seda võimaldab. Sotsiaalsete mõjude hindamise ajakohaseima raamistiku annab rahvusvahelise mõjuhindamise assotsiatsiooni IAIA poolt välja töötatud soovituslik juhendmaterjal¹².

Mõjude hindamisel ei töötata välja erinevaid rakenduskava mõjude hindamise alternatiive, vaid hinnatakse arengukava koostamise käigus välja töötatavate eesmärkide ja kavandatavate tegevuste eeldatavalt kaasnevaid olulisi ebasoodsaid ja soodsaid mõjusid. Vajadusel tehakse ettepanekuid ebasoodsate mõjude mõju ennetamiseks, vältimiseks, vähendamiseks või leevendamiseks.

Mõju hinnangud antakse rakenduskavale ja partnerluslepele kasutades olemasolevaid materjale ning KSH koostamise käigus ei ole kavas läbi viia valdkondlikke eriuuringuid.

Natura mõju hindamine

Rakenduskavaga kaasnevate mõjude hindamine rahvusvahelisele Natura 2000 võrgustikule viiakse läbi vastavalt vajadusele loodusdirektiivi artikli 6 lõigetele 3 ja 4 ning KeHJS-e § 45 alusel. Hindamisel tuginetakse juhendile "Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis"¹³.

Natura hindamine viiakse vajalikus ulatuses (eelhindamine, asjakohane hindamine jne) läbi KSH aruande koostamise etapis, vastavuses rakenduskava täpsusastmega. Kui Natura eelhindamise tulemusena selgub, et rakenduskava elluviimise mõju Natura 2000 aladele ei ole välistatud, tuleb arengukava KSH käigus läbi viia ka Natura asjakohane hindamine. Natura asjakohase hindamise käigus saab vajadusel välja töötada leevendavaid meetmeid, seades teatud kavandatavatele tegevustele täiendavaid tingimusi. Rakenduskava kui kõrgema strateegilise planeerimisdokumendi Natura asjakohase hindamise puhul peetakse silmas, et hindamise ulatus ja põhjalikkus oleksid proportsionaalsed strateegilise planeerimisdokumendi ulatusega.

¹² IAIA; https://www.iaia.org/uploads/pdf/SIA_Guidance_Document_IAIA.pdf

¹³ Kutsar, R.; Eschbaum, K. ja Aunapuu, A. 2019. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. Tellija: Keskkonnaamet

KESKKONNAMÕJU VÄLTIMISE, ENNETAMISE JA LEEVENDAMISE MEETMED

Vastavusanalüüsi käigus leitud mittevastavuste parandamiseks ning välismõjude analüüsi käigus leitud olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja vähendamiseks pakutakse välja keskkonna ja sotsiaalse arengu leevendusmeetmeid. Leevendusmeetmed võivad olla kas mõjusid vältivad või leevendavad, regulatiivset või teavitustlikku laadi. Lisaks pööratakse planeerimisprotsessis mõjude hindamisel läbivalt tähelepanu asjakohasele soodsale mõjule ja selle võimendamise võimalustele. SPD elluviimise kaasneva olulise keskkonnamõju seireks ja keskkonnameetmete tõhususe jälgimiseks pakutakse välja seiremeetmed, mis on soovitatav integreerida rakenduskavasse.

Leevendavate meetmete all tuuakse ka välja, kas ja mis juhtudel on vaja keskkonnamõju edaspidi (planeeringute, projektide, tegevusloa tasandil) üksikasjalikumalt hinnata.

4 STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV OLULINE KESKKONNAMÕJU

KSH aruande koostamisel ja vormistamisel lähtutakse seadusandlusest - eeskätt KeHJS § 40 nõuetest, heakskiidetud KSH programmist ning võttes arvesse üldtunnustatud KSH alaseid teadmisi ja hindamismetoodikat.

Partnerluslepe ja rakenduskava koostamine ning KSH protsess toimuvad paralleelselt ning käesoleva KSH programmi koostamise ajal on SPD koostamine alles algusjärgus, suuresti teadmata on veel rakenduskava sisu ja detailsuse aste. Arvestades rakenduskavaga mõjutatava ala suurust ning võimalike erinevate planeeritavate tegevuste hulka, pole eeldatavalt kaasnevat keskkonnamõju KSH programmis kuigi täpselt võimalik ette näha.

Tulenevalt eelmise perioodi EL 2014–2020 vahendite kasutamise partnerluslepe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava KSH kogemustest ja järeldustest tulenevalt, võib siiski anda esialgse loetelu eeldatavasti või potentsiaalselt olulistest ja KSH aruandes käsitlemist vajavatest teemadest.

MÕJU LOODUSKESKKONNALE:

- Mõju kliimamuutusele (välisõhu kvaliteet; üleujutused, tormid);
- Mõju loodusressursside kasutusele (ressursi- ja maakasutus) ja jäätmetekke vähendamisele;

- Mõju elurikkusele, kaitstavatele loodusobjektidele, sh Natura 2000 võrgustikule¹⁴;

Mõju veekeskkonnale (põhja- ja pinnavesi; veekogumite seisundid; veeressursid, mida mõjutatakse)

MÕJU INIMESELE/SOTSIAALSELE KESKKONNALE:

- Mõju ruumi ja elukeskkonna kvaliteedile, sh;
 - Mõju regionaalse arengu tasakaalustatusele (sh heaolu tasakaalustatusele ning regioonide ja kohtade sisemise arenguvõime tasakaalustatusele);
 - Mõju ettevõtete konkurentsivõime kasvule (mh läbi tegevuse TAI mahukuse kasvu);
 - Mõju avaliku sektori kvaliteedi ja ökonoomsuse kasvule (mh läbi tegevuse TA&I mahukuse kasvu);
 - Mõju tööturule ja tööhõivele (sh oskuste vajadusele);
 - Mõju haridusele, sh taseme- ja täiendõppele;
- Mõju sotsiaalsele sidususele (sh lõimumisele) ja võrdsetele võimalustele (sh sooline võrdõiguslikkus);
- Mõju inimese tervisele, tervisekäitumisele;
- Mõju kultuuripärandile.

SPD elluviimisega eeldatavalt kaasneva keskkonna- ja sotsiaalse mõju iseloom ja ulatus täpsustub rakenduskava koostamise ja mõjude hindamise käigus. Ning nagu ptk-s 3 selgitatud, tuleb ülal esitatud loetelu puhul silmas pidada, et mõjusid on võimalik hinnata täpsusastmes, mis vastab rakenduskava enda täpsusastmele – konkreetselt saab võimalikku mõju määratleda juhul, kui rakenduskavas nähakse ette konkreetseid tegevusi (projekte, meetmeid) kindlas asukohas.

5 MÕJUTATUD JA HUVITATUD OSAPOOLED, KSH AVALIKUSTAMINE

SPD-e KSH protsessi etappide ja tulemuste teavitamise kohustus on KeHJS-ega pandud SPD korraldajale.

Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle SPD vastu, on esialgsel andmetel:

¹⁴ Natura hindamine vormistatakse oma protseduuri ja hinnangust tulenevate õiguslike tagajärgede tõttu eraldiseisva (ala)peatükina

- Partnerluslepe ja rakenduskava koostamise juhtrühm
- Partnerluslepe ja rakenduskava koostamises osalevate töörühmade liikmed
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaministeerium, Siseministeerium, Maaeluministeerium, Sotsiaalministeerium, Välisministeerium, Kaitseministeerium, Rahandusministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium
- Keskkonnaamet
- Valitsusvälised (ettevõtlusega ja keskkonnakaitsega tegelevad) organisatsioonid (sh Eesti Keskkonnaühenduste Koda) ja kodanikeühendused
- Laiem avalikkus.

KSH käigus asjaolude selgumisel võib mõjutatavate ja/või huvitatud isikute ja asutuste nimekiri täieneda.

Mõjutatud ja huvitatud osapoolte teavitamine KSH protsessi etappidest ja tulemustest toimub vastavalt KeHJS-e nõuetele. Vastavalt seadusele teavitatakse KSH dokumentatsiooni avalikustamisest laiemat avalikkust kuulutusega ajalehes, arengukava koostaja veebilehel ning väljaandes Ametlikud Teadaanded; huvitatud või mõjutatud institutsioone elektrooniliselt. Avalikkuse kaasamisega KSH ja SPD protsessis tegeleb SPD koostamise korraldaja, kelleks on Rahandusministeerium.

Juhul kui KSH protsessi käigus ilmneb piiriülese keskkonnamõju hindamise võimalikkus, teavitab Keskkonnaministeerium mõjutatavat riiki vastavalt KeHJS § 46 nõuetele.

ASJAOMASTE ASUTUSTE SEISUKOHAD

Vastavalt KeHJS § 36¹ lg (1) peab SPD koostamise korraldaja enne KSH programmi avalikustamist küsima KSH programmi sisu kohta seisukohta kõikidelt asjaomastelt asutustelt.

Laekunud seisukohad lisatakse pärast nende küsimist käesoleva KSH programmi osana.

Tabel 2. Asjaomaste asutuste seisukohad

Seisukoht		Seisukohaga arvestamine
Keskkonnaamet		
1	KSH programmi ptk-s 2 on nimetatud Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 fookuses olevad	Õigusakti eelnõu, millele tuginedes töötatakse välja prioriteetsed suunad on „Euroopa

Seisukoht	Seisukohaga arvestamine
<p>poliitikaeesmärgid, mille alusel töötatakse rakenduskavas välja prioriteetsed suunad. Selguse huvides KSH programmis viidata Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika 2021-2027 õigusaktile vmt, mis on nende poliitikaeesmärkide ja järgnevate tegevussuundade aluseks.</p>	<p>Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad“.</p>
<p>2 KSH programmi lk 8 kohaselt Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 poliitikaeesmärgi PO2 „Rohelisem Euroopa“ elluviimise üks tegevustest on investeringud veemajandusse, sh ühisveevärgi korrastamine, liitumiste toetamine ja individuaalsed lahendused. Keskkonnaamet rõhutab jätkuvat vajadust investeerida veemajandusse hajaasustuspiirkondades kvaliteetse joogivee kättesaadavuse suurendamiseks.</p>	<p>Euroopa Komisjonile on tehtud ettepanek veemajanduse ja puhta joogivee kättesaadavuse investeringuid 2021-2027 perioodil toetada ning selles osas jätkatakse läbirääkimisi.</p>
<p>3 KSH programmi lk 12 kohaselt KSH käigus viiakse läbi vastavusanalüüs, mille raames selgitatakse välja, kas rakenduskavas välja pakutud eesmärkide, sekkumismehhanismide ja kavandatavate tegevuste saavutamiseks väljatöötatud lahendused aitavad kaasa või ei aita kaasa erinevate rahvusvaheliste, Euroopa Liidu ja Eesti siseriiklike poliitiliste oluliste keskkonaeesmärkide saavutamisele. KSH programmi lk 12 Euroopa Liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegia asendada Euroopa Liidu elurikkuse strateegiaga aastani 2030.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud.</p>
<p>4 KSH programmi lk 13: „Mõjude hindamisel ei töötata välja erinevaid rakenduskava mõjude hindamise alternatiive, vaid hinnatakse arengukava koostamise käigus välja töötatavate eesmärkide ja kavandatavate</p>	<p>Igal strateegilisel valikul ning planeeritaval tegevusel on eesmärk ning see peab olema selgelt esitatud. Käesolevas KSH kavandamise etapis ei ole ette näha eraldi</p>

Seisukoht	Seisukohaga arvestamine
<p><i>tegevuste eeldatavalt kaasnevaid olulisi ebasoodsaid ja soodsaid mõjusid.</i>“ Keskkonnaamet märgib, et tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 40 lg 4 p-dele 9 ja 10 tuleb KSH aruandes mh käsitleda, missuguseid arengustsenaariume on rakenduskava koostamisel kaalutud ja kuidas on jõutud rakenduskava lahenduseni, sh kuidas on KSH tulemused vorminud rakenduskava sisu.</p>	<p>hinnatavat ja põhjendatavat strateegilist alternatiivi. KeHJS § 40 lõikest 2 lähtuvalt selgitab, kirjeldab ja hindab KSH strateegilise SPD elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja peamisi alternatiivseid meetmeid, tegevusi ja ülesandeid, arvestades SPD eesmärke ja käsitletavat territooriumi. KSH annab hinnangu algsetele strateegilistele poliitikaeesmärkidele ja poliitikameetetele, ning pakub välja vajadusel alternatiive (sh võtab arvesse protsessi käigus esitatud ettepanekuid) ning põhjendab keskkonnaseisukohast alternatiivide valikut. Alternatiivide valik ning nende reaalse elluviidavas esitatakse lõplikult sel juhul KSH aruandes.</p>
<p>5 Korrigeerida viited õigusaktidele: KSH programmi lk 12 (allmärkus nr 10) kustutada geoloogilise uuringu luba ja üldgeoloogilise uurimistõluba, kuna KeHJS § 7 p 3 on alates 01.01.2020 kehtetu. KSH programmi lk 13 esimeses lõigus KeHJS § 29 asendada §-ga 45.</p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud.</p>
<p>Sotsiaalministeerium</p>	
<p>1 <u>Teeme ettepaneku täiendada KSH programmi peatükis 4 „Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju“ alajaotuses „Mõju inimesele/sotsiaalsele keskkonnale“ esitatud esialgset loetelu eeldatavasti või potentsiaalselt olulistest ja KSH aruandes käsitlemist vajavatest teemadest veel üle teemaga, milleks võiks olla „Mõju sotsiaalsele sidususele ja võrdsetele võimalustele (sh sooline võrdõiguslikkus)“.</u></p>	<p>Ettepanekuga on arvestatud ja KSH programmi täiendatud hinnatavate teemade osas.</p>

Seisukoht	Seisukohaga arvestamine
<p>Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) §-le 311 on keskkonnamõju strateegilise hindamise üheks eesmärgiks säästva arengu edendamine. Võttes arvesse, et sooline võrdõiguslikkus on üks ülemaailmse säästva arengu seitsmeteistkümnest eesmärgist, millesse ka Eesti on võtnud kohustuse panustada, ja säästva arengu riiklikus strateegias “Säästev Eesti 21“ on seatud eesmärgiks sidus ühiskond, kus erinevatele sotsiaalsetele rühmadele on tagatud võrdsed võimalused, on oluline KSH läbiviimisel hinnata ka mõju sotsiaalsele sidususele ja soolisele võrdõiguslikkusele. Strateegias „Säästev Eesti 21“ ja „Eesti 2035“ on samuti viidatud Eesti ühiskonnas esinevatele olulistele ühiskondlikele lõhedele (nii soolises, rahvuslikus, vanuselises kui ka majanduslikus mõistes) ja nende lõhede vähendamise vajadusele.</p> <p>Muuhulgas soovime juhtida tähelepanu asjaolule, et EL perioodi 2014–2020 vahendite kasutamise partnerluslepe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava KSH aruanne sisaldas samuti sotsiaalsele sidususele ja võrdsetele võimalustele avalduva mõju hinnangut. Soolisele võrdõiguslikkusele ja haavatavamatele ühiskonnagruppidele avalduva mõju hindamise olulisust rõhutatakse ka rahvusvahelises sotsiaalsete mõjude hindamise juhendis.</p>	
<p>2</p> <p>Eesmärgi „Sotsiaalsem Eesti“ all on prioriteene suund „Töövõimereform II ja terviseennetus“ (lk 9). <u>Palume asendada sõna <i>terviseennetus</i> sõnaga <i>terviseedendus</i> või <i>negatiivsete tervisemõjude ennetus</i>.</u></p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse.</p>
<p>Siseministerium</p>	

Seisukoht	Seisukohaga arvestamine
<p>1</p> <p>Kas kõnesolev KSH katab ka Õiglase Ülemineku Fondi?</p> <p>Punktis 2 (lk 6) on öeldud, strateegiline planeerimisdokument koosneb kahest dokumendist: EL vahendite kasutamise partnerluslepest ja ühtekuuluvuspoliitika vahendite rakenduskavast ning nendes on kolm ühtekuuluvuspoliitika fondi – Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF) ja Ühtekuuluvusfond (ÜF). Samas allpool (samas punktis lk 9) öeldud, et lisaks on loomisel Õiglase Ülemineku Fond, mille kaudu on kavas koostada eraldi õiglase ülemineku kava Ida-Virumaale, mis on <u>rakenduskava lisa</u>.</p>	<p>Õiglase Ülemineku Fond jääb rakenduskava osana üheks prioriteetseks suunaks ja kaetakse KSH raames.</p>
<p>2</p> <p>Järgnevas lauses tekib küsimus seoses KSH-ga – kas võib olla, et siin on mõeldud pigem partnerluslepet?</p> <p>Mõju hinnangud antakse kasutades olemasolevaid materjale, rakenduskavale ja KSH-le ei ole kavas nende koostamise käigus läbi viia valdkondlikke eriuuringuid.</p>	<p>Märkusest lähtuvalt on KSH programmi sõnastust parandatud järgnevalt: <i>Mõju hinnangud antakse rakenduskavale ja partnerluslepele kasutades olemasolevaid materjale ning KSH koostamise koostamise käigus ei ole kavas läbi viia valdkondlikke eriuuringuid.</i></p>
<p>3</p> <p>Kas selles lauses on mõeldud, et kui KSH protsessi käigus ilmneb võimalik piiriülene keskkonnamõju, teavitab Keskkonnaministeerium mõjutatavat riiki vastavalt ... :</p> <p>Juhul kui KSH protsessi käigus ilmneb piiriülese keskkonnamõju hindamise võimalikkus, teavitab Keskkonnaministeerium mõjutatavat riiki vastavalt KeHJS § 46 nõuetele.</p>	<p>KSH programmi sõnastust on viidatud täpsustusest lähtuvalt korrigeeritud.</p>
<p>Kultuuriministeerium</p>	

Seisukoht		Seisukohaga arvestamine
1	<p>Kuna juba praegu on teada, et prioriteetse suuna „Sotsiaalsem Eesti“ raames on plaanis toetada eesti keele ja lõimumise valdkonda ning rakenduskava osana on koostamisel eraldi õiglase ülemineku kava Ida-Virumaale, on võimalik juba praegu eeldada plaanitavate tegevuste mõju sotsiaalsele sidususele ja kaasatusele ning lõimumisele.</p> <p>Palume mõju sotsiaalsele sidususele ja kaasatusele, sh lõimumisele lisada strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnevate oluliste keskkonnamõtjude loetellu.</p>	Ettepanekuga on arvestatud ja KSH programmi täiendatud hinnatavate teemade osas.
Keskkonnaministeerium		
1	<p>Teeme ettepaneku muuta programmi ptk 1 (lk 5) esimest lauset ja sõnastada see järgnevalt: „Strateegiliseks planeerimisdokumendiks, mille mõjusid hinnatakse, on „Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu vahendite kasutamise partnerluslepe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava“, milles on toodud need Eesti arengusuunad, eesmärgid, prioriteedid ja valdkonnad, mis panustavad Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika (ÜP) elluviimisse ning on ÜP fondidest rahastavad.“</p>	Ettepanekuga arvestatud.
2	<p>Ptk 2 (lk 8) nimetatud „ühisveevärgi korrastamine“ sõnastada järgmiselt: „ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni korrastamine“.</p>	Ettepanekuga arvestatud.
3	<p>Lisada KSH programmi ptk 3 vastavusanalüüsi osasse (lk 12) Euroopa Liidu taseme strateegiliste dokumentide loetellu ka Euroopa roheline kokkulepe ning rohelepe raames juba esitatud ja lähiajal esitatavad EL tasandi strateegilised dokumendid, sh „Ringmajanduse tegevuskava puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“. Loetelus nimetatud EL bioloogilise mitmekesisuse strateegia</p>	Ettepaneku alusel on KSH programmi täiendatud ja lisatud dokumentide loetellu Euroopa roheline kokkulepe ja Eesti vastavasisulised raamkokkulepped ning EL merestraagia. Ühtlasi on Euroopa Liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegia asendatud Euroopa Liidu elurikkuse strateegiaga aastani 2030. Rohelepe raames

Seisukoht		Seisukohaga arvestamine
	aastani 2020 asendada ajakohasema dokumendiga: EL bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2030. Samuti lisada dokumentide nimekirja EL merestrateegia.	valmivad dokumendid võetakse arvesse KSH koostamise käigus, kui need on Euroopa Liidu ja liikmesriikide poolt kinnitatud.
4	Ptk 3 (lk 13) on märgitud, et „mõjude hindamisel ei töötata välja erinevaid rakenduskava mõjude hindamise alternatiive, vaid hinnatakse arengukava koostamise käigus välja töötatavate eesmärkide ja kavandatavate tegevuste eeldatavalt kaasnevaid olulisi ebasoodsaid ja soodsaid mõjusid“. Võimalusel siiski esitada KSH aruandes ka partnerlusleppes esitatavate eesmärkide ja arengusuundade ning rakenduskava tegevuste alternatiivsed arengustenaariumid ja nende võrdlus.	Igal strateegilisel valikul ning planeeritaval tegevusel on eesmärk ning see peab olema selgelt esitatud. Käesolevas KSH kavandamise etapis ei ole ette näha eraldi hinnatavat ja põhjendatavat strateegilist alternatiivi. KeHJS § 40 lõikest 2 lähtuvalt selgitab, kirjeldab ja hindab KSH strateegilise SPD elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja peamisi alternatiivseid meetmeid, tegevusi ja ülesandeid, arvestades SPD eesmärke ja käsitletavat territooriumi. KSH annab hinnangu algsetele strateegilistele poliitikaeesmärkidele ja poliitikameetmetele, ning pakub välja vajadusel alternatiive (sh võtab arvesse protsessi käigus esitatud ettepanekuid) ning põhjendab keskkonnaseisukohast alternatiivide valikut. Alternatiivide valik ning nende reaalne elluviidavas esitatakse lõplikult sel juhul KSH aruandes.
5	Ptk 4 (lk 15) on looduskeskkonna mõjude all loetletud „mõju kliimamuutustele (välisõhu kvaliteet; üleujutused, tormid)“. Asjakohane oleks KSHs eristada mõjusid välisõhu kvaliteedile ning kliimamuutuste leevendamisele ja mõjudega kohanemisele. Teeme ettepaneku muuta programmi sõnastust ja eristada „mõju kliimamuutuste leevendamisele ja kliimamuutuste mõjudega	Ettepanekuga arvestatakse.

Seisukoht		Seisukohaga arvestamine
	kohanemisele“ ning eraldi „mõju välisõhu kvaliteedile“.	
6	Lisaks teeme ettepaneku täiendada samas looduskeskkonna mõju loetelus nimetatud „mõju veekeskkonnale (põhjavesi; veeressursid, mida mõjutatakse)“ ja sõnastada see järgmiselt: „mõju veekeskkonnale (põhja- ja pinnavesi; veekogumite seisundid; veeressursid, mida mõjutatakse)“. Kui praegu on mõeldud pinnavett käsitleda veeressursi all, siis ainult ressursikeskne pinnavee käsitus KSH aruandes ei ole piisav.	Ettepaneku alusel on sõnastust täpsustada ja välismõjusid hinnata täpsusastmes, mis vastab rakenduskava enda täpsusastmele.
Haridus- ja Teadusministeerium		
1	HTM on nõus „Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu vahendite kasutamise partnerluslepe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava“ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi sisuga.	-

KSH PROGRAMMI AVALIKUSTAMINE

Vastavalt KeHJS §-le 37 korraldatakse KSH programmi avalik väljapanek ja avalik arutelu.

Avaliku väljapaneku ajal laekus üksnes üks kiri Eesti Roheliselt Liikumiselt järgnevas tabelis toodud ettepanekutega.

Tabel 3. Avalikul väljapanekul laekunud ettepanekud ja nende vastused

Ettepanek		Ettepanekuga arvestamine
Eesti Roheline Liikumine (kiri 21.10.2020)		
1	SPD ja selle selle seosed muude strateegiliste planeerimisdokumentidega (lk 9-10)	Õiglase Ülemineku Fond jääb rakenduskava osana üheks prioriteetseks suunaks ja kaetakse KSH raames.

Ettepanek	Ettepanekuga arvestamine
<p>Palume täpsustada, kas KSH hõlmab ka Õiglase Ülemineku Fondi ja selle kasutamiseks koostatavat õiglase ülemineku kava Ida-Virumaale (sh teha vajadusel täiendus KSH ajakavasse).</p>	
<p>2 Vastavusanalüüs (lk 12-13)</p> <p>Kuna Euroopa Liidu ambitsioon kliimamuutustega võitlemisel on kiiresti kasvamas, siis tasuks lisaks loetletud ja juba kinnitatud strateegiadokumentidele kontrollida vastavust ka EL uue kliimaseaduse (määruse) mustandiga COM/2020/80 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588581905912&uri=CELEX:52020PC0080), vt ja Euroopa Parlamendi juba tehtud parandusettepanekuid (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0253_EN.html)</p>	<p>Loetletud strateegiadokumentide loetelu me hetkel viidatud allikate osas ei täienda. Kuid arvestame ettepanekuga KSH aruande koostamisel ja katsume aruande koostamise ajal viidatud dokumentidega arvestada.</p>
<p>3 Tabel 3. SPD ja KSH koostamise orienteeruv ajakava (lk 25)</p> <p>Palume ajakava uuendada, sest vähemalt EL vahendite planeerimise etappide tulbas tundub, et tegelik elu võib olla toodud tähtaegadega võrreldes paar kuud nihkes.</p>	<p>Täname tähelepanu juhtimast. Ajagraafikut on uuendatud praegu teadoleva info valguses.</p>

6 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE LÄBIVIIMISE AJAKAVA

KSH ja selle tulemuste avalikustamise eeldatav ajakava on esitatud tabelis 4. Seejuures tuleb märkida, et tegemist on käesoleva KSH programmi koostamise hetkel prognoositava ajakavaga, mis võib protsessi vältel täpsustuda ja muutuda, vastavalt reaalsetele arengutele SPD ja KSH töös.

Tabel 4. SPD ja KSH koostamise orienteeruv ajakava

EL vahendite planeerimise etapp	Aeg	KSH etapid ja tegevused	Aeg/teostamine
EL vahendite kasutamise SPD-de koostamine	Märts-juuni 2020	KSH algatamine	6.jaanuar 2020
Konsultatsioonid ja arutelud ekspertide, partneritega, Euroopa Komisjoniga; lõplike partnerluslepe ja rakenduskavade eelnõude koostamine; rahastamiskava heakskiit Vabariigi Valitsuse poolt	Juuli-oktoober 2020	KSH programmi koostamine	Juuni 2020
		KSH programmi kontroll ja seisukoha küsimine	Juuli 2020
		KSH programmi täiendamine töörühma poolt ning üle vaatamine ministeeriumi poolt	August 2020
Partnerluslepe ja rakenduskava eelnõude täiendamine, läbirääkimised Euroopa Komisjoniga.	Oktoober kuni detsember 2020	KSH programmi avalikustamine ja avalik arutelu	September-oktoober 2020
		KSH programmi nõuetele vastavuse kontroll	November 2020
Avalik konsultatsioon, partnerluslepe ja rakenduskava esmase versiooni heakskiitmine VV-s, Euroopa Komisjoniga täiemahuline mitteametlik kooskõlastusmenetlus ja läbirääkimised,	Jaanuar - märts 2021	KSH aruande koostamine	November-detsember 2020
Planeerimisdokumentide ametlik esitamine Euroopa Komisjonile ja läbirääkimised	Aprill kuni juuni 2021	KSH aruande kontroll ja seisukohtade küsimine	Jaanuar-veebruar2021
		KSH aruande täiendamine töörühma poolt ning üle vaatamine ministeeriumi poolt	Märts 2021
		KSH aruande avalik väljapanek ja avalik arutelu	Aprill 2021
		KSH aruande kooskõlastamiseks esitamine ja KSH aruande nõuetele vastavuse kontroll ja seiremeetmete kehtestamine	Mai-juuni 2021

EL vahendite planeerimise etapp	Aeg	KSH etapid ja tegevused	Aeg/teostamine
Rakenduskava heakskiit Euroopa Komisjoni poolt	August kuni september 2021	SPD ja KSH tulemusi tutvustav infopäev	Juuli-august 2021

7 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EKSPERDIRÜHMA JA STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI KOOSTAJA ANDMED

Strateegilise planeerimisdokumendi algataja ja koostamise korraldaja:

Rahandusministeerium

Suur-Ameerika 1, 10122, Tallinn

E-post: info@rahandusministeerium.ee

Tel: (+372) 611 3558

SPD koostamise kontaktisik: Magnus Urb

E-post: magnus.urb@fin.ee

Tel (+372) 611 3534

SPD KSH kontaktisik: Miryam Vahtra

E-post miryam.vahtra@fin.ee

Tel 611 3047

KSH koostajad:

Hendrikson & Ko OÜ

Raekoja plats 8, 51004 Tartu

E-post: hendrikson@hendrikson.ee

Tel: (+372) 740 9800

Kontaktisik: Riin Kutsar

E-post: riin@hendrikson.ee

Tel: (+372) 5269962

Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduslike Rakendusuuringute Keskus (RAKE)

Lossi 36, 51003, Tartu

Kontaktisik: Veiko Sepp

E-post: veiko.sepp@ut.ee

Tel: (+372) 516 0975

KSH ekspertrühm koosneb tabelis 5 toodud järgmistest liikmetest.

Tabel 5. KSH ekspertrühma liikmed ja nende vastutusvaldkonnad

Nimi	Roll ja vastutusvaldkond	Asutus
Riin Kutsar	Projektijuht ja töörühma juht, suhtlemine Hankijaga KSH juhtekspert: KSH töökoosolekud, suhtlemine vajadusel asjaomaste asutuste ja avalikkusega, avalike arutelude läbiviimine. Looduskeskkonnamõtjude analüüs, Natura hindamine	Hendrikson & Ko OÜ
Martin Ruul	Keskkonnaspetsialist, mõju kliimamuutustele	Hendrikson & Ko OÜ
Pille Metspalu	KSH ekspert, sh taristuobjektide, energeetika, transport jmt valdkonnas. Sotsiaalsete mõjude analüüs	Hendrikson & Ko OÜ
Ann Ideon	Sotsiaalsete mõjude hindamise spetsialist, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude analüüs	Hendrikson & Ko OÜ
Veiko Sepp	Analüütik ja metoodik sotsiaalteaduslike rakendusuuringute laias valdkonnas, sh regionaalse majandusarengu ning TA&I teemade analüüsil	RAKE
Kaidi Nõmmela	Analüütik sotsiaalteaduslike rakendusuuringute laias valdkonnas, sh TA&I teemade analüüsil	RAKE
Merli Aksen	Analüütik ja metoodik sotsiaalteaduslike rakendusuuringute laias valdkonnas, sh sotsiaal ja tööhõivepoliitika analüüsil	RAKE

Töörühma koosseis täpsustub vajadusel lähtuvalt SPD sisust ja KSH aruandes enam käsitlemist vajavatest teemadest SPD ja KSH koostamise protsessi vältel.

Käesoleva KSH programmi dokumendi allkirjastamisega KSH juhtekspert Riin Kutsar kinnitab, et vastab KeHJS § 34 lg 4 punktides 1–5 esitatud nõuetele, tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ja hindamisega seonduvaid õigusakte ning on keskkonnamõju strateegilisel hindamisel erapooletu ja objektiivne.

LISAD

Lisa 1. KSH algatamine (lisatud eraldi failikataloogina)

Lisa 2. Laekunud seisukohad (lisatud eraldi failikataloogina)

Lisa 3. KSH programmi avalik arutelu (lisatud eraldi failikataloogina)